

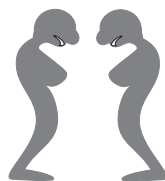
Echtscheiding op grond van duurzame ontwrichting van het huwelijk

Stephanie Smolders
Stagair maatschappelijk werk
CABB
Stagebegeleider
A.M. Janssens

Inleiding

Wanneer u tot de vaststelling komt dat het verderzetten van het huwelijk onmogelijk geworden is, dan kunt u voortaan een beroep doen op twee belangrijke echtscheidingsvormen. Met name de echtscheiding door onderlinge toestemming (E.O.T) en de echtscheiding op basis van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (E.O.O).

De echtscheiding door onderlinge toestemming is een vorm waarbij de echtgenoten een grote vrijheid hebben. Deze echtscheidingsvorm is ten eerste aan te bevelen, maar veronderstelt een integraal akkoord tussen de echtgenoten. Niet elk dossier is zo haalbaar, zelfs niet na bemiddeling. In zulke situaties kan de echtscheiding enkel worden uitgesproken op grond van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Hierbij is er tussenkomst van de rechtbank nodig.

Juridisch consulent raadplegen?

Het is niet verplicht om bij een echtscheidingsproces een beroep te doen op de diensten van een juridisch consulent. Alleen moet u rekening houden dat dit geen eenvoudige procedure is. Eens u besloten hebt te scheiden, moeten er juridische procedures worden gevoerd. Alle gevolgen van een huwelijk moeten immers opgeheven worden.

Voorlopige maatregelen

Zolang het huwelijk niet ontbonden is, blijven de echtgenoten gebonden aan de huwelijkse staat met al zijn rechten en plichten, o.a. plicht tot samenwonen, tot getrouwheid,... Bovendien hebben ze dikwijls kinderen en allerlei goederen die nog verdeeld moeten worden.

Vermits de echtgenoten hierbij vaak problemen ondervinden en een echtscheidingsprocedure vaak enige tijd kan aanslepen, is het aangewezen om tijdens de scheiding een aantal maatregelen te treffen. Hierbij kan het gaan voor de echtgenoten zelf over: afzonderlijke woonst, betredingsverbod van de afzonderlijke woonst, vervreemdingsverbod, verdere aflossing gemeenschappelijke schulden enz. Maar ook voor de kinderen kunnen en moeten er maatregelen getroffen worden. Wie bijvoorbeeld

oefent het ouderlijk gezag uit en waar verblijven de kinderen tijdens de echtscheidingsprocedure.

Die maatregelen kunnen worden aangevraagd bij de vrederechter of bij de rechtbank van eerste aanleg van de laatste echtelijke verblijfplaats of van de huidige verblijfplaats van uw echtgenoot. Een echtscheidingsverzoek bij de rechtbank van eerste aanleg wordt dan gekoppeld aan een kortgeding voorlopige maatregelen.

Zodra de voorlopige maatregelen in een vonnis worden vastgelegd, hetzij in akkoord tussen partijen, hetzij na tussenkomst van de vrederechter of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, nemen die normaal onmiddellijk aanvang. De maatregelen die betrekking hebben op de persoon en de goederen blijven van kracht tot het einde van de echtscheidingsprocedure, tot het definitieve vonnis. De maatregelen die betrekking hebben op de kinderen blijven ook nadien geldig. Die kunnen wel achteraf herzien worden door de jeugdrechtbank en/of de vrederechter in een volgende procedure.

Als u het niet eens bent met het vonnis inzake de voorlopige maatregelen, dan kunt u daar hoger beroep tegen aantekenen. Hiervoor moet een verzoekschrift in hoger beroep worden neergelegd ter griffie van het hof van beroep.

Als één van de echtgenoten zich niet aan het vonnis houdt, kunnen er acties ondernomen worden. Als het gaat om het niet-naleven van een financiële verplichting dan kan er beslag gelegd worden op de goederen en/of inkomsten van diegene die alimentatie moet betalen. Als het gaat over de uitvoering van de verblijfsregeling van de kinderen kan de rechter hieraan een dwangsom koppelen, maar ook zelfs de regeling integraal omkeren.

De echtscheidingsprocedure op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk

Als een echtscheiding met onderlinge toestemming niet slaagt, dan is er maar één manier om nog uit de echt te scheiden, namelijk de echtscheidingsprocedure op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Waar vroeger de echtscheiding in zo'n geval gevorderd kon worden op grond van twee jaar feitelijke scheiding of op grond van fout, kan nu de echtscheiding enkel nog worden gevorderd op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.

In principe kan elke echtgenoot de echtscheiding aanvragen, ongeacht de duur van het huwelijk en de leeftijd, maar er moet kunnen worden aangetoond dat er sprake is van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Wie hier schuld aan heeft is niet relevant.

Een huwelijk is ontworcht als de voortzetting van het samenleven tussen de partners en de hervatting ervan niet mogelijk is. De echtgenoot die dit aangeeft moet die ook grondig kunnen bewijzen. Dat kunnen bewijzen is niet altijd eenvoudig. Daarom schrijft de wet ook voor dat een huwelijk ontworcht is als een van volgende situaties voorkomt.

- Als de echtgenoten al geruime tijd niet meer samenwonen.

Afhankelijk van wie de echtscheidingsvordering uitgaat, verschilt de duur van de feitelijke scheiding. Gaat het verzoek van één echtgenoot uit, dan moet de scheiding minstens een jaar duren. Zijn beide partners verzoekende partij, dan kan de scheiding op 6 maanden gebeuren. Als die periode nog niet verstreken is, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Om de duur te bepalen kan men best een attest van woonst met historiek van beide echtgenoten opvragen bij het gemeentebeestuur.

- Leven de partners nog niet gescheiden, dan wordt het verzoek in een bepaalde tijdspanne tweemaal geuit.

De duur hangt hier af van wie verzoekende partij is. Als beide partners dit vragen, dan moet het verzoek binnen de 3 maanden na de eerste zitting hernomen worden. Als het slechts gaat om één echtgenoot, dan moet die zijn verzoek herhalen binnen een jaar na de eerste zitting. Beide partners moeten hiermee akkoord gaan en dan spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Verloop procedure

Wilt u een echtscheidingsprocedure opstarten, dan moet u ofwel een verzoekschrift, ondertekend door u en/of uw raadsman, neerleggen ter griffie van de hoger vermelde rechtbank, ofwel een dagvaarding met tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder uitbrengen.

Eens het verzoekschrift met daarbij het attest van woonst, neergelegd werd of de dagvaarding aan uw echtgenoot betekend werd, wordt een inleidende zitting bij de rechtbank van eerste aanleg georganiseerd. Dat gebeurt ten vroegste acht dagen na de neerlegging.

Op deze zitting moet de verzoekende partij de rechtbank een aantal bewijsstukken voorleggen en dat naast de gevraagde documenten. Die documenten zijn het bewijs van identiteit, de geboorteakte van de kinderen, de huwelijksakte en van het laatste huwelijkscontract. En als de plaats van inschrijving verschilt van de verblijfplaats dan moet ook een bewijs van de huidige verblijfplaats worden ingebracht. De zitting gebeurt achter gesloten deuren en daar moet de verzoekende partij zelf in persoon aanwezig zijn. De aanwezigheid van de opgeroepen partij is niet verplicht. De zaak kan dan ook in verstek worden afgehandeld.

De rechtbank tracht op deze inleidende zitting de twee partijen nog te verzoenen. Er wordt ook gewezen op de mogelijkheid tot een eventuele bemiddeling. De echtscheidingsprocedure kan opgeschort worden om de partijen toe te laten zich via bemiddeling te laten helpen. Die periode mag niet langer zijn dan één maand. Als een verzoening niet mogelijk is of een minnelijke schikking uitgesloten is, dan neemt de rechtbank in detail kennis van het probleem. De rechtbank spreekt het vonnis dadelijk uit als een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk vaststaat. Dit is het geval als de echtgenoot rechtstreeks bewijst door bijvoorbeeld een proces-verbaal of betraping op overspel dat het huwelijk ontwricht is. Bovendien moeten de echtgenoten dan al een jaar gescheiden leven.

In het uiteindelijke vonnis treft de rechtbank ook maatregelen inzake de vereffening en verdeling van de huwgemeenschap of de onverdeeldheid (bij scheiding van goederen). In ieder geval worden er twee notarissen aangesteld van wie één om de afwezige of weerspannige partij te vertegenwoordigen.

Ik ga niet akkoord

U gaat niet akkoord met het vonnis van de rechtbank. Wat dan? Net zoals vroeger kan u tegen dit vonnis een beroep aantekenen. Dat kan u doen door een verzoekschrift neer te leggen bij de griffie van het hof van beroep. U heeft daarvoor één maand de tijd. Nadien is het huwelijk definitief ontbonden.

Als de rechtbank het eerste echtscheidingsverzoek afwijst kan de verzoekende partij eveneens hoger beroep aantekenen. Hiervoor geldt hetzelfde als hierboven vermeld.

Het vonnis is definitief

Het huwelijk is ontbonden en dat op het ogenblik dat het vonnis definitief wordt. Dat is na het verstrijken van de beroepstermijn, respectievelijk cassatietermijn in geval van hoger beroep en na inschrijving van het beschikkend gedeelte in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente waar het huwelijk werd aangegaan. De ambtenaar heeft een maand de tijd om het beschikkend gedeelte in te schrijven

Vanaf die datum eindigen alle rechten en plichten die het huwelijk meebrengt. Ook de huwelijkvoordelen vervallen dan.

Wie betaalt wat?

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de eigenlijke gerechtskosten en de advocatenkosten die elk van de echtgenoten apart moet dragen. Het is de rechtbank die beslist wie de gerechtskosten moet betalen.

De gerechtskosten omvatten alle kosten verbonden aan de gevoerde procedure. Daar hoort bij het rolrecht, maar ook alle kosten die nodig waren om bepaalde bewijsstukken te verkrijgen.

De gerechtskosten worden als volgt opgedeeld:

- De scheiding werd aangevraagd door één echtgenoot omwille van een langdurige feitelijke scheiding, dan worden de kosten gedragen door die persoon.
- Beide partijen vroegen de scheiding aan, waarbij er een feitelijke scheiding van zes maanden of meer is, dan worden de kosten tussen beide eerlijk verdeeld.
- Als de onherstelbare ontwrichting rechtstreeks bewezen wordt, dan zal de rechtbank de kosten verdelen over beide partijen, maar hiervan kan worden afgeweken afhankelijk van de situatie.

De kosten bij een echtscheiding kunnen behoorlijk oplopen. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de echtgenoten hiervan worden vrijgesteld. Iemand die een financiële beperking heeft, mag daarvoor immers zijn rechten niet ontnomen worden. Daarvoor bestaat er in België het systeem 'kostenloze rechtspleging'. Iedere persoon die een ontoereikend inkomen heeft, kan hierop een beroep doen.

Alimentatie na echtscheiding

Bij vereffening-verdeling kan in uitzonderlijke gevallen de onderhoudsuitkering die aan één echtgenoot werd betaald al dan niet worden teruggevorderd na de echtscheiding. Onder de vroegere wet was het wel zo dat bij een echtscheiding op grond van fout of op grond van twee jaar feitelijke scheiding enkel de onschuldige echtgenoot van de schuldige een onderhoudsuitkering kon vragen. Nu kan één scheidende echtgenoot een onderhoudsuitkering vorderen als die kan aantonen dat hij/zij behoeftig is.

Bronnenlijst:

"Jan Roodhooft, Wim Smets, Monika Moens: Echtelijke moeilijkheden... en dan?
Een praktische leidraad na de nieuwe echtscheidingswet -
Standaard Uitgeverij 2007 - 176 blz."

" Uitgave van orde van Vlaamse Balies - Versie nr. 1- 29 mei 2007"

" Patrick Senaeve, Frederik Swennen, Gerd Verschelden:
De hervorming van het echtscheidingsrecht – intersentia uitgeverij 2008 - 284 blz."

